

Doc.GA19/LC19/REP/02

ONDOKUZUNCU KEİPA GENEL KURULU
HUKUKİ VE SİYASİ İŞLER KOMİSYONU

RAPOR*

KÜRESELLEŞME – KEİPA ÜYESİ ÜLKELER İÇİN
GÜÇLÜKLER VE FIRSATLAR

**Raportör: Mr. Victor Dallakyan, Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu Üyesi
(Ermenistan)**

* *Ondokuzuncu Genel Kurul tarafından 13 Haziran 2002'de Tiflis'te kabul edilen metin*

I. GİRİŞ

1. Son yıllarda, siyasetten ekonomiye çok geniş bir yelpazede konuları içeren küreselleşmeden daha fazla dikkati çeken çok az konu vardır. Aynı zamanda siyasetçiler, iş adamları, bilim adamları ve basın arasında da, küreselleşmenin hayatımızın çeşitli yönlerini nasıl etkileyeceği ile ilgili olarak tartışmalar yaratmıştır. Küreselleşme gelişimi güçlendirir mi? Küreselleşme tarafından devletler için ortaya çıkan fırsatlar ve zorluklar nelerdir? Dünya üzerinde birbirine uzak pazarları ve insanları birbirine yakınlaştırma sürecindeki temel kurumsal kısıtlamalar nelerdir? Küreselleşme zorluklarına karşı ulusal, bölgesel ve global tepkiler arasındaki denge nedir? Bunlar, 21. yüzyılın gerçeği ile ilk dereceden ilgili sorulardır. Büyük değişiklikler ülkeler arasında farklılığa sebep olmuştur – artan fakirlik, işsizlik, eşitsizlik ve yabancılaşma bir yanda, entegrasyon, başarı ve refah diğer yanda. Birleşik Devletlerdeki terörist saldırıların meydana getirdiği ciddi olumsuz şokun ardından, küreselleşme konusu özel bir önem kazanmıştır. Çağdaş toplumlar için temel zorluk, sorunları çözmek konusunda, küreselleşme, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin aynı şekilde eşit katılımı ile daha etkili ve sağlam bir sürece dönüştürmek için birlikte hareket etmektir.
2. Ekonomik entegrasyon yoluyla siyasi istikrarı sağlamak ile ilgili olarak KEİPA üye ülkeler arasındaki işbirliği'ni tartışmış olan 27 Eylül 2001'de Tiflis'teki Onsekizinci Komisyon Toplantısı, küreselleşme konusunu, ekonomik etkileşimi ve uygun siyaset çevreyi destekleyen entegre bir uluslararası işbirliğine giden yol olarak ele almayı uygun görmüştür. Bu açıdan, 10-11 Nisan 2002'de Bükreş'teki Ondokuzuncu Komisyon Toplantısı, "Küreselleşme: KEİPA üyesi ülkeler için güçlükler ve fırsatlar" konusunu Haziran 2002'de Tiflis'te yapılacak olan Ondokuzuncu Genel Kurul için Rapor ve Tavsiye Kararı hazırlamak amacıyla görüşecektir.
3. Rapor, Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan ulusal delegasyonlarının katkılarından ve 5 Aralık 2001'de Sofya'da yer alan Onsekizinci Genel Kurul çerçevesinde gerçekleştirilen "Küreselleşme ve Karadeniz Bölgesinin zorlukları" ile ilgili genel görüşme sırasında yapılan ulusal delegasyon Başkanları'nın konuşmalarından faydalanmıştır. Buna ilaveten, KEİPA Uluslararası Sekreteryaya tarafından ilgili uluslararası teşkilatların resmi İnternet sitelerinden çeşitli belgeler elde edilmiştir.

II. KÜRESELLEŞME: KEİPA ÜYESİ ÜLKELERİ İÇİN ZORLUKLAR VE FIRSATLAR

4. Dünyadaki toplumlar ve ekonomiler çok daha entegre hale gelmektedir. Küreselleşme ticarete, finansa, istihdama, göçe, çevreye, sosyal sistemlere, iletişime, yaşam tarzlarına, kültürlere ve yönetim sistemlerine büyük değişimler getirmektedir. Teknolojinin gelişmesi ve küreselleşme süreci karşılıklı olarak birbirini kuvvetlendirmektedir. Daha hızlı iletişim, insanların ve malların serbest dolaşımı, daha serbest ticaret, artan sermaye akışları, bölgesel ekonomik alanlar arasında artan işbirliği vs. o derece bir bağlantı haline gelir ki bir yerde olan bir olayın etkisi, inanılmaz bir hızla, derhal başka yerlerde de hissedilir.
5. Yeni milenyum tüm devletlere yeni dünya düzeninin geniş alana dağılmış fırsatlarını sunmaktadır. Global ekonomi, son zamanlarda temel değişikliklere uğramıştır ve bütün bu değişikliklerin merkezinde, pazarların genişlemesi ve uluslararası ticaretin küreselleşmesi bulunmaktadır. Mevcut ekonomik ilişkileri daha serbest ticaret yönünde çeşitlendirmek ve geliştirmek için ülkelerin ortak

niyeti, geleneksel bağlar ve ekonomilerin birbirini tamamlayıcı özelliklerinin yanı sıra coğrafi yakınlık ve karşılıklı çıkarlardan ortaya çıkan avantajları etkili bir şekilde kullanmak için fırsatlar doğurmaktadır. Global ticaret sistemi, finans ve üretim, insanların refahı ile bağlantılıdır ve devletler ile bölgeler arasındaki ortaklıkları ve işbirliğini destekler. Küreselleşme ekonomik işbirliğini genişletir ve uluslararası olarak kabul edilen norm ve prensiplere dayanarak barış ve istikrarı güçlendirir.

6. KEİPA üye devletler, dünya'daki birçok diğer ülkeler gibi, yeni dünya düzeninin güçlüklerini karşılamak için kapsamlı tedbirler geliştirmişlerdir. Üye devletler arasında ticaretin ve taşımacılık etkileşiminin yoğunlaşmasının yanı sıra, ekonomik gelişme ve demokratikleşmede kaydedilen önemli ilerlemeler, çok-yönlü bölgesel ekonomik işbirliği ve bunların uluslararası süreçlere başarılı bir şekilde katılmaları için sağlam bir temel oluşturmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler için (KEİPA üyesi devletlerinin çoğu gibi), daha gelişmiş ve deneyimli bir devlet ile birlikte alt-bölgesel ve bölgesel işbirliğine katılım, daha geniş bir global sisteme entegrasyona doğru atlama taşı olmaktadır. Bu açıdan, bölgeler-arası yapılar da deneyimi paylaşmak ve üye ülkelerin birbirine olan desteği, gelişimlerini tamamlayıcı unsur olmakta ve küreselleşmesinin rekabetçi ortamına uyum sağlamalarına yardım etmektedir.
7. Karadeniz Ekonomik İşbirliği, katılımcı ulusların ortak çıkarlarının ve hedeflerinin birleştirilmesi ve şekillendirilmesinde, ortaklığı ve ulusların daha derin etkileşimini destekleyen bölgesel projeler ve programlar hazırlanması yoluyla önemli bir rol oynamaktadır. *Daha Bütünsel, Etkin ve Yaşayabilir Bir KEİ Ortaklığına Doğru Gelecek İçin KEİ Ekonomik Gündemi*, ekonomik entegrasyon ve sürekli gelişim, bilgi ve iletişim, teknoloji, tarımsal gelişim, iş boyutu ve KOBİ, yönetim, suç önleme vs. alanlarındakiler de dahil olmak üzere, yeni milenyumun KEİ ülkelerine getirdiği büyük zorlukları belirlemekte ve KEİ bölgesinin, jeo-stratejik konumundan, yüksek potansiyelinden, zengin doğal kaynaklarından ve insan sermayesinden kaynaklanan, dünya politikalarındaki ve global ekonomideki önemini altını çizmektedir.
8. KEİPA ülkelerinin, Karadeniz Ekonomik İşbirliği'nin bütün boyutlarında desteklenen ekonomik reformları uygulamak için gösterdiği ortak çabalar, ekonomilerini ve ticari uygulamalarını tedrici olarak batı standartlarına göre ayarlamaya ve faaliyetlerini global sürece daha derin bir şekilde entegre etmeye imkan tanıyan çok daha büyük bir ekonomik entegrasyon oluşturmuştur. Geçiş döneminin getirdiği değişikliklerin ve yeniden yapılanmanın zorluklarına rağmen, ülkeler ekonomik dinamizm arz etmekte, daha şeffaf bir ticaret ve ekonomik ilişkiler tesis etmekte ve büyüme ve çeşitlendirme için olağanüstü bir potansiyel göstererek önemli bir düzeye ulaşmaktadır. Şüphesiz ki ticaret, ekonomik küreselleşme göstergeleri arasında en önemlisi ve en fazla dikkat çekendir. Ticaret engellerinin azaltılması, ulaştırma ve iletişim maliyetlerinin düşürülmesi ile birleştiğinde, çok daha etkili bir üretim, dağıtım ve tüketim sistemine zemin hazırlamaktadır.
9. Artan ekonomik işbirliği ve daha serbest ticaret, mevcut farklılıkları ve çelişkileri azaltmak ve ortadan kaldırmak için ülkeleri yerel ve alt-bölgesel avantajları, potansiyelleri ve özellikleri bulmaya teşvik etmektedir. Engelsiz serbest ticaret hedefi – AB, NAFTA, Mercosur, APEC ve birçok diğer gümrük birliklerinde ve serbest ticaret alanlarında bölgesel olarak başarıyla gerçekleştirilmiştir – KEİ

Serbest Ticaret Alanı'nın Kurulması için 1997 KEİ Niyet Deklarasyonu tarafından belirlenmiştir. Bakanlar "Avrupa mimarisinin parçası olarak, KEİ üyeleri arasında serbest ticaret anlaşmaları yoluyla ... AB ve WTO ve diğer uluslararası organizasyonlar ve anlaşmalarla getirilen yükümlülüklerle tamamen uyarak KEİ Serbest Ticaret Alanı kurmak için yolları ve araçları incelemeyi başlatmanın zamanıdır" beyanında bulunmuşlardır. KEİ Serbest Ticaret Alanı'nı kurmak için görüşmeleri başlatmanın zamanlaması ve yöntemi için önemli ve ek hazırlık çalışmalarının gerekli olduğu açıktır. Öte yandan, uluslararası ticaretle ilgilenen temel uluslararası organizasyonlarla düzenli istişareler devam etmeli ve faal işbirliği sağlanmalıdır: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Organizasyonu (OECD), Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Kanunu (UNCITRAL), Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) ve Dünya Bankası, Avrupa Yeniden-Yapılanma ve Kalkınma Bankası ve Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası mali kurumlar.

10. Karadeniz alanında entegrasyon ve bölgeselleşme, global paralel süreçlerin yanı sıra, insanların istikrarlı ve refah bir bölgede yaşama ihtiyaçlarını karşılayan işbirliği ve hükümet politikalarının uyumu için önemli bir araç olarak üye devletler arasında daha fazla yakınlaşma için gerekli ulusal kanun reformlarına ilave bir itici güç sağlamaktadır. Bu açıdan, alt-bölgesel ve bölgesel düzeylerde devletler arasında etkili işbirliği için gerekli kanunları ve düzenlemeleri uyumlu hale getirmeyi hızlandırmak için tedbirler alınmıştır.
11. KEİPA ülkelerinin uluslararası ticaret düzenlemelerinde rol alabilmeleri için ilk adım olarak, bugünün dünya ticaretini düzenleyici çok-yönlü bir araç olarak Dünya Ticaret Organizasyonu'na (WTO) giriş düşünülmektedir. Rusya ve Ukrayna dışındaki tüm KEİPA ülkelerinin, WTO girişine doğru olan yükümlülüklerini yerine getirdiği ve bu organizasyonun yam üyesi oldular.
12. Üye ülkelerin bağlı olduğu uluslararası ve bölgesel organizasyonlara karşı ekonomik ve siyasi yükümlülüklerinin yanı sıra değişik uygulamalarda, politikalarda ve kanuni çerçevelerde Karadeniz bölgesindeki ekonomilerin farklılığı yakınlaşma sürecini zorlaştırmaktadır. Son yıllarda KEİ ülkeleri, ticaret, sınır geçişi, taşımacılık, yatırım, bankacılık, enerji, çevre, mülkiyet, yönetim, yargı, üretim, teknoloji vs. gibi öncelikli alanlarda radikal yeniden yapılandırmayı kapsayan geçiş döneminin reformları ile önemli gelişme kaydetmişlerdir. Çok sayıda önemli yeni kanun ve düzenlemeler kabul edilmiştir. Sürekli ekonomik kalkınmayı, açık siyasi sistemleri, güçlü sivil toplumu, etkili kurumsal altyapısı, iyi yönetimi ve kanunları ile pazara-dönük demokrasilere geçişi destekleyen uygun yasal çerçevenin tesisi yolunda kapsamlı tedbirler alınmıştır. Yine de, reform programlarında ulusal ekonomik kalkınma düzeylerindeki ihtilaflar ve farklılıklar bölgesel entegrasyon sürecini yavaşlatmakta ve günümüz zorluklarını yenmek için devletlerin daha fazla çabasını gerektirmektedir.
13. Var olan değişken siyasi ortamın, çözülmeyen ve uzayan sorunların, düşük yaşam standardının, çok sayıdaki mültecinin, sürekli sınır sorunlarının ve ciddi güvenlik problemlerinin, ekonomik faaliyetlerin normal akışına zarar verdiğine ve bölgenin ekonomik işbirliği sürecinden tamamen yararlanmasına engel olduğuna hiç şüphe yoktur. Doğrudan sivil ya da etnik sorunlardan etkilenmeyen ülkeler bile bölgenin istikrarsızlığının ekonomik, sosyal ve siyasi sonuçlarından etkilenmektedir.

14. Ülkeye has zorluklar, düşük yatırım düzeyi, yetersiz hükümet taahhütleri ve hepsinden önemlisi de siyasi istikrarsızlığın, bölgedeki ülkeleri kapsayan programların ve projelerin etkili uygulanması üzerinde muazzam olumsuz etkileri vardır. Bunu göz önünde bulundurarak, barışın ve istikrarın sağlanması yoluyla sorunların çözümlenmesi, Karadeniz ülkeleri için öncelik haline gelmiştir. Gerekli istikrar politikalarını, yeni bir ortaklık ve işbirliği duygusu içerisinde geliştirmek, formüle etmek, ve uygulamak son derece önemlidir. KEİ topluluğundaki ortaklık ruhu, refahı ve ekonomik istikrarı desteklemekte, bölgedeki işbirliğini zenginleştirmekte ve daha iyi bir ekonomi, barış, uyum ve iyi komşuluk ilişkileri için zemin hazırlamaktadır.
15. Komşu bölgelerde bölgesel işbirliği ve yakın etkileşim KEİPA ülkelerinin, farklı üyeliklerinin fırsatlarını azami derecede kullanması ve işbirliğini daha geniş yapılara doğru genişletmesi için temel önceliklerdendir. Bu açıdan, AB'nin bazı KEİPA üye ülkelerini de içine alacak şekilde doğuya doğru genişleme stratejisi, istikrarı, ekonomik refahı ve güvenliği, daha geniş bir Avrupa işbirliği ve entegrasyonu adına komşu bölgelere yaymak için önemli bir süreçtir. KEİPA ülkeleri için, genişleme sürecinin özel yardım programlarını (PHARE, TACIS, TRACECA vs.) da beraberinde getirmesi, daha az gelişmiş ülkelerin daha geniş ortaklıklar ve etkileşim için taahhütlerini hareketlendirmesi açısından çok önemlidir. AB ve OECD Kalkınma Yardım Komisyonu'nun çerçevesinde, KEİPA devletleri de dahil olmak üzere gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik durumu geliştirmek için özel yardım programları tasarlanmıştır. Benzer programlar Dünya Bankası Gurubu (IBRD/IDA ve IFC), EBRD ve BSTDB tarafından da uygulanmıştır. Özel "Balkanların Ekonomik Yeniden-yapılanması için Yunan Ulusal Planı" ise Arnavutluk, Bulgaristan ve Romanya'ya yardım içermektedir.
16. Ülkeler arasında daha yakın bağlar, belirli ülkelerin ve bir bütün olarak da bölgenin menfaati için hem ikili hem de çok-yönlü düzeylerde çeşitli alanlarda bir çok taahhüdü ve ortak projeleri teşvik eder. Güney-Doğu Avrupa Kooperatif Girişimi (SECI), Orta Avrupa Girişimi (CEI), Royaumont Süreci ve Güney Doğu Avrupa Kooperatif Süreci (SEECP) ve Bağımsız Devletler Topluluğu (CIS) gibi Avrupa bölgesel ve alt-bölgesel organizasyonları ve girişimleri ile etkileşimi güçlendirmek önemlidir.

Global zorluklar

17. Dünya entegrasyon sürecine girdiğinden beri ülkeler, siyasi ve ekonomik güvenlik sorununu içeren çok-yönlü sistemin geleceğini tasarlamaktadır. Esas konu, ülkeler ve halkları arasındaki ilişkilerin nasıl yapılandırılacağıdır. Dünya uluslararası dayanışmayı destekleyen sınırları olmayan bir evrende birlikte yaşayan serbest uluslar topluluğu oluşturmak istemekte midir, yoksa küreselleşme bölünme ve çatışma mı getirir? Güçlü devletlerin tarafından tek-yönlü hakimiyet sağlamak için etkilerini suistimal ederek küreselleşme sürecini kendi lehine kullanmak gibi cezbedici isteğe kaptırabilirler. Ortaklık ve konsensüs prensipleri üzerine kurulmuş olan küreselleşmenin genel anlamı bu isteklerin üstesinden gelmeli ve dayanışmalı dünyayı kolektif yönetim ile idare edilmelidir. Ulusal güvenlik ve refahın gittikçe diğer devletlerin güvenliğine ve refahına bağlı olduğu anlayışına, yeni dünya düzeninde rol alan herkes tarafından saygı duyulmalı ve paylaşılmalıdır.
18. Küreselleşmenin yansımaları farklıdır ve bir yandan zenginlik ve fırsatlar yaratıp böylece de küreselleşmenin getirdiği değişikliklerin olumlu yanlarından

yararlananlara menfaatler sağlanırken, öte yandan global değişimlere uyum sağlayamayanlar veya bu sürecin dışında kalanlar için problem ve memnuniyetsizlik kaynağı haline gelir. Yine de, global entegrasyon, dünya çapında ülkelerin etkileşimini sağlayan kuvvetli bir güçtür, fakat dünyayı herkesin daha iyi yaşayabileceği bir yer haline getirmek için yarattığı riskleri azaltmak amacıyla potansiyelini kullanmak konusunda çok daha etkili olmalıdır.

19. Küreselleşmenin getirdiği fırsatlar, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve coğrafik konumları sebebiyle, dünyadaki bütün ülkeler için aynı değildir. Büyük sermayeleri olan gelişmiş ülkelerin, sınırlı imkanları bulunan gelişmekte olan devletlerden daha iyi globalize olduğu bir gerçektir. Küreselleşmeden en çok fayda sağlayan devletler ile orta derecede veya sınırlı fayda sağlayan devletler arasındaki farklılığın çok belirgin olmasının sebebi budur. Geçmiş yıllardaki en rahatsız edici global trendlerden birisi, fakir ülkelerin dünya ekonomisi içerisinde marjinal duruma gelme tehlikesi içerisinde olmalarıdır. Zenginleri daha zengin fakirleri de daha fakir yaptığı hakkındaki küreselleşme ile ilgili yaygın bir görüş, küreselleşme karşıtlarını, 1999 Seattle WTO Zirvesi sırasında başlayan ve o zamandan beri de küreselleşme sürecinde yer alan temel aktörlerin katıldığı her zirve toplantıya paralel olarak devam eden şiddetli sokak gösterilerine sürüklemektedir. Dünya çapında çevre durumu, çalışma standartları, uluslararası kurumların sorumluluğu, demokrasinin ve adaletin yetersizliği hakkında artan endişeler, küreselleşmeye karşı olan tarafların ilgi konusudur.
20. Ekonomik küreselleşme ile ilgili bir çok ümitler ve korkular çok-uluslu teşebbüslerin ve uluslararası şirketlerin üzerinde odaklanıyor. Bazıları için bunlar önemli bir yatırım, teknoloji transferi ve iş gücünün yükseltilmesi için bir kaynak, diğerleri için ise, dayanılmaz ve insanlık dışı sömürüyü tüm dünyada uygulaması için bir araçtır. Bu teşebbüslerin çok büyüyüp güçlendiği, hatta meşru ve genellikle de demokratik olarak tesis edilmiş olan bir ulus-devletin bağımsızlık yetkisini sarsacağı hakkında da bir görüş bulunmaktadır.
21. Küreselleşme süreci ile ilgili endişelerden biri de, genel ekonomik entegrasyonun kültürel ve kurumsal homojenleşmeye yol açabileceğidir. Global ticaret ve yatırım rejimleri, ülkeleri belli bir tip standardizasyona doğru itmektedir. Bu açıdan, global anlaşmaların farklılığı koruyarak, fikri mülkiyet haklarından, kültürel mallardan sosyal politikalara ve çalışma standartlarına kadar, ülkelerin bağımsızlıklarına saygı göstermesi önemlidir. Küreselleşmenin, nesiller-arası kültür akışını zayıflatacağı ve büyük ülkelerin, global medya ve diğer etkileme araçları ile kültürel modellerinin dünyanın geri kalan kısmı üzerindeki etkisini kolaylaştıracağı ile ilgili ciddi korkular vardır. Bu trend doğal olarak değerlerin homojenleşmesine yol açıp kültürel farklılık ve ulusal kimlikleri azaltacaktır. Esas zorluk, baskı uygulamadan uyum içinde gelenek üzerine çağdaşlığı kurmaktır.
22. Global büyüme çevreyi de tehdit etmektedir. Aşırı teknolojik gelişimi ekolojik bozulmaya ve çökmeye sebep olur. Sınırsız insan faaliyetleri zaten hızlı iklim değişikliklerine, denizlerin yükselmesine, ozon deliklerine, türlerin ve doğal oluşumların yok olmasına, hava, su ve toprak kirliliğine, sera gazlarına, artan kanser oranlarına, ciddi ağaçsızlanmaya vs. yol açmıştır. Bilim adamlarının araştırmalarına göre, ortak düzeltici tedbirler alınmadığı sürece çok daha büyük tehlikeler beklenmektedir. Çevre gerçekten global bir konudur, bütün gezegenin paylaştığı bir şeydir ve ülkelerin ayrı ayrı veya küçük gruplar halindeki çabaları yeterli değildir. Çevre konularının çözümü, global çevre sorunları ile ilgili

uluslararası işbirliğini ve herkesin ortak çabalarını gerektirmektedir. Halihazırda, 200'den fazla çok-yönlü çevre anlaşmaları (MEA'lar) imzalanmıştır ki bunlar arasında, Tehlikedeki Türlerin Uluslararası Ticareti ile ilgili Konvansiyon (CITES), Stratosferik Ozon Tabakasını Tüketen Maddeler ile ilgili Montreal Protokolü, Tehlikeli Atıkların Sınır-ötesi Hareketi ve Ortadan Kaldırılmasının Kontrolü hakkında Basel Konvansiyonu, Uluslararası Ticarete Belirli Tehlikeli Kimyasallar ve Zehirler için Önceden Bildirilen Muvafakat Prosedürü hakkında Rotterdam Konvansiyonu (PIC), Biyo-güvenlik hakkında Cartagena Protokolü, sera gazları emisyonu ile ilgili Kyoto Protokolü kayda değerdir.

23. Bir diğer yaygın endişe konusu, küreselleşmenin zaten, suçluları, kaçakçıları, teröristleri ve para-aklamayı birbirine bağlamış olduğudur. Bunlardan en yaygını ve tehlikelisi masum insanların hayatları için kollektif bir tehlike yaratan terörizmdir. Organize suç süratle küresel şebekelere adapte olmuştur ve terörizmin uluslararası hale gelmesi, global risklerin nasıl global politikaların önüne geçtiğine bir örnek olarak verilebilir. Kesinlikle, Eylül 2001'de Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırıdan sonra, dünya çapında duyulan en büyük korkulardan birisi küreselleşmenin uluslararası terör riskini artırması ve hiç kimsenin güvende olmadığıdır. Terörizm bir ülkenin sorunu değil tüm uluslararası toplumların sorunudur. Bu sorunun çözümünün sadece barışı, istikrarı ve güvenliği sağlamayı hedefleyen uluslararası işbirliği yoluyla bulunabileceği açıktır.
24. Bahsedildiği gibi, küreselleşmenin getirdiği etkileri ülkeler arasındaki ve ülke içinde oldukça farklıdır. Eğer finansal pazarlar ve uluslararası ticaret en fazla globalize olmuş olanlar ise, çalışma pazarları da en az globalize olandır. Gerçek global pazarda, çalışma ve yerleşme hareketleri devletler tarafından tamamen kısıtlanmamış olacaktır. Göç politikaları, çalışma hareketliliğini oldukça kısıtlamaktadır, fakat gelir ve iş imkanları arasındaki uçurum göç baskılarının artmasına sebep olmaktadır. Bu durum suç, yargı, göç ve sosyal alanlar da dahil olmak üzere birtakım hükümet politikaları alanlarını etkileyen karmaşık bir sorun haline gelen yasa dışı göçü ve insan kaçakçılığını gündeme getirmektedir. Bu açıdan, ilgili hükümet kurumlarının, yasa dışı sınır geçişlerini engellemek ve durdurmak için koordineli bir şekilde işbirliği yapması gerekmektedir. Ülkeler, giriş, ikamet ve istihdamın gerekli yerlerinde kriterleri sıkılaştırarak ya da gevşeterek sınır-geçişlerini düzenleyen kanunları yapmak ve yürürlüğe sokmak konusunda daha faal olmalıdırlar. Bu insan haklarını güvence altına alarak aynı zamanda, kanun dışı sınır geçişlerini durdurmak ve insan kaçakçılığı ile kanunsuz girişleri azaltmak için gerekli tedbirlere odaklanarak insanların serbest dolaşımı kolaylaştırmak demektir.
25. Yerel kurumların ve politikaların güçlendirilmesi, önemli derecede, entegrasyon sürecinin ve edinilen menfaatlerin başarısını belirler. Küreselleşmenin ters etkisini azaltmak ve ortadan kaldırmak için riskleri tanımlamak ve çarelerini bulmak önemlidir. Küreselleşme teknolojik süreç ile birlikte işsizliği çoğaltmakta, ülke içinde ve ülkeler arasında gelir eşitsizliklerini artırmaktadır. Hükümetler için temel politika zorluğu, insanların erişebileceği refah düzeyini oluşturmaktır. Artan eşitsizlik zamanımızın felaketidir. Hem ülkelerin içinde hem de ülkeler arasında bir problemdir. Ulusal olarak hükümetler yerel koşulları yaratmak için çalışmalı, bir yandan da uluslararası olarak, düşük-gelirli ülkeleri gittikçe global sistemin içine çekmek için koşullar yaratılmalıdır. Daha da kötüsü ise, ciddi finansal krizlerin, siyasi istikrarı tehdit eden fakirliği ve sosyal gerilimi artırmasıdır. Sosyal bakımdan,

fakiri ve korunmasızı korumak için, etkili sosyal güvenlik politikalarının ve programlarının hazırlanması yoluyla müdahaleler gereklidir.

Kurumsal çerçeve

26. Uluslararası kurumsal mimari, küreselleşme açısından önemli zorluklarla karşı karşıyadır. Bugün global finansal istikrarın karmaşık bir görev haline geldiği gittikçe daha fazla anlaşılmaktadır. Sermaye, ilgili varlık dönüşleri değişikliklerine, yatırım fırsatları hakkında bilgi akışına ve ulusal ekonomik politikadaki değişikliklere müdahale ederek, ulusal sınırları geçerek çok hızlı hareket etmektedir. Geleneksel para ve finansal kontrol araçları, bu sebeple, bu durumda daha az etkilidirler. küreselleşmeyi ele alan global finansal kurumlarının (Bretton Woods Institutions) karşılaştıkları zorluklar, küreselleşme ile bağlantılı büyük çaptaki oynaklık olup bunların kaynakları kurtarma paketlerinin boyutu yüzünden elenmiştir ve istikrar problemleri, krizlerin finansal ve sosyal yayılımları sebebiyle çok daha karmaşıklaşmıştır.
27. Çağdaş dünyada ticaret politikaları, Uruguay Round'u çerçevesi içerisinde çok-yönlü görüşmeler ve anlaşmalarla ortaya çıkmaktadır. 1995'de kabul edilen Uruguay Round'unun uygulanması, daha fazla açıklığa ve evrensel olarak paylaşılan prensiplere dayalı olarak global ticaret sistemini güçlendirmek ve uyarlamak çabaları ile düzgün bir şekilde ilerlemektedir. WTO, küreselleşmiş dünyanın getirdiği gerçekten büyük ekonomik ve jeopolitik zorlukları yenmek için gerekli olan konsensüs oluşturucu çerçeveyi sunan ilk büyük uluslararası kurumdur. sadece ekonomik güç ile değil aynı zamanda kanun yaptırımı ile de yürütülebilecek hakları ve yükümlülükleri şekillendirmiştir. Dünya ticareti 2000'deki artış olan %12'den düşüş kaydetmiş ve 2001'de bir önceki yıldan sadece %2 büyümüştür ve bu durum yeni görüşmelerin yapılmasını özellikle gerektirir. Tüm uluslar arasında barış ve refah için temel araç olarak açık, çok-yönlü, dünya çapında bir ticaret sistemi sağlamak amacıyla, gelişmekte olan ve geçiş dönemindeki ülkelerin global ekonomik büyümeye katılmaları gereklidir. Kasım 2001'de Doha'daki (Katar) son WTO Zirvesi, 11 Eylül 2001'de Birleşik Devletler'e karşı yapılan terörist saldırılarından ciddi şekilde etkilenen dünya ekonomisine olan güveni oluşturmak için oldukça önem kaydetmiştir. 142 WTO üye devletinin temsilcileri dördüncü zirvede, ticaret liberalizasyonunu geliştirmek amacıyla bir dizi yeni bir WTO görüşmeleri gerçekleştirmek konusunda anlaşma sağlamak için bir araya gelmişlerdir. Zirve, terörizme karşı bir kararlılık ve kanuna-dayalı çok-yönlü dünya ticareti için yapılan taahhüdün göstergesidir. Aynı zamanda, 2002'nin başından itibaren Çin ve Çin Taipei'yi yeni WTO üyeleri olarak kabul etmişlerdir.
28. Bütün ulusların temsilcilerinin bir forumu olarak Birleşmiş Milletler, BM sistem organizasyonları kanalıyla, devletler arasındaki sorunları çözmek ve genel barış ve güvenlik, nükleer çoğalma, iklim değişiklikleri, ekolojik problemler, fakirlik, sağlık, organize suç vs. gibi global karmaşık konuları ele almak için eşsiz bir siyasi ve diplomatik diyalog sağlamaktadır.
29. Dünya Ekonomik Forumu, dünyanın durumunu geliştirmekle, global kamu yararı için girişimcilik ruhuyla hareket ederek ekonomik büyümeyi ve sosyal ilerlemeyi geliştirmekle yükümlü bağımsız bir organizasyondur. Forum, toplumun iş, siyaset, entelektüel ve diğer dallardaki liderleri arasında ortaklıklar yaratarak, üyelerinin ve toplumun global gündemdeki kilit konuları tanımlamasına, görüşmesine ve ilerletmesine hizmet eder. Forum'un katıldığı pazarlarda, Bölgesel Stratejiler

Merkezi (CRS), iş, siyaset ve sivil toplum alanlarındaki kilit liderler ağını geliştirir ve destekler. CRS'nin yarattığı eşsiz ağlar, iş bilgisini ve görüşmeleri paylaşır ve bölgesel konularda iş güçlerine katkıda bulunur. Bu faaliyetler yoluyla, oluşan pazarların ekonomik gündemleri önemli derecede ilerleme kaydetmiştir ve bunların global ekonomiye entegrasyonu kolaylaştırılmıştır.

Ulusal parlamentoların rolü

30. Halkın kanuni temsilcileri olarak ulusal parlamentolar ve bunların üyeleri, seçmenlerin menfaatlerini korumak için anayasal sorumluluk taşımaktadır. Belirli ülkelerin ve bölgenin karşı karşıya olduğu temel zorluklar ve ihtimallerle ilgili görüş alışverişleri ve görüşmeler yoluyla, küreselleşme sürecinin düzgün işlemesine katkıda bulunmak için insanların endişelerini ve isteklerini seslendirmek onların rolüdür.
31. Parlamenterler ayrıca, parlamento ve sivil toplum arasında daha fazla etkileşim ve küreselleşmeye etkin katılım sağlamak için mevcut yasal mekanizmaları azami derecede kullanmalıdırlar. Daha büyük parlamenter katılım, bu sürecin daha geniş bir şekilde anlaşılmasına ve desteklenmesine yardımcı olabilir.
32. Uygun kanunları yapabilmek için, ekonomik kalkınma, demokratikleşme, siyasi istikrar ve sosyal politika alanlarında hükümetin aksiyonunu öngörmek de ulusal parlamentoların görevidir.
33. Parlamentolar, kalkınma ve entegrasyon ile ilgili uluslararası araçların onaylanmasında ve bunların hükümlerini ulusal kanunlarla bütünleştirmede faal rol alabilirler ve almalıdırlar.
34. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi, Beşinci Yıldönümü Deklarasyonu'nda "KEİ tarafından, bölgede daha yakın ekonomik işbirliği tesis etmek için üstlenilen yükümlülüklere verdiği tam destek"i, çok-yönlü ekonomik işbirliğini geliştirmek ve tedricen KEİ Serbest Ticaret Alanı'nı oluşturmak için Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü ve diğer uluslararası kurumlara karşı olan yükümlülüklerle uymak suretiyle, dış ticaret rejimleri, bankacılık ve finans, yatırımların korunması alanlarında kanunlar ve düzenlemeler uygulamaya koyarak Üye Devletler'in kanunlarının uyumlu hale getirilmesi gibi büyük çok-yönlü projelere katılarak vurgulamıştır.
35. Parlamenterler'in, ulusal parlamentolardaki ve uluslararası parlamenter yapılarındaki faaliyetlerini, küreselleşme konusunu inceleyen ve yeni milenyumun zorluklarını yenmek için imkanları belirleyen diğer parlamenter asambleler ve organizasyonlar ile işbirliği yoluyla yoğunlaştırmaları gerekmektedir.
36. KEİPA, mevcut uluslararası araçların, büyük çok-yönlü projelerin uygulanması ve sosyo-ekonomik durum için ortak politikaların desteklenmesi de dahil olmak üzere ortak ilgi alanlarında etkin kullanımını sağlamak için Avrupa Parlamentosu, AGİT PA, AKPM, PAB, BDT PA vs. gibi tanınmış uluslararası organizasyonlar ile olan faal ortaklığını devam ettirmektedir.
37. Parlamentolar-Arası Birlik'in, Haziran 2001'de Cenevre'de yapılan Dünya Ticaret Gündemi'nin Şekillendirilmesinde Parlamenterlerin Rolü hakkındaki Parlamenter Konferansı'nda, uluslararası ticaret görüşmeleri ve düzenlemeleri sürecinde parlamenter boyutun oluşturulması gerektiğini önerdiğini vurgulamak yerinde olacaktır.

III. KAPANIŞ NOTLARI

38. Küreselleşme, yeni milenyumda yeni bir ortaklık için paylaşılan bir sorumluluk olarak, uyumlu global toplum içerisinde daha iyi bir gelecek sağlamak açısından dünyanın tek bir dayanışma, birliktelik ve siyasi irade alanına dönüşmesi için dünyayı birleştirmelidir.
39. Küreselleşmenin getirdiği zorluklar ve fırsatların bölgesel ve uluslararası düzeylerde ortak planlara ve programlara katılım ile birlikte kapsamlı ikili ve çok-yönlü girişimler ve kurumsal temaslar yoluyla, karşılıklı olarak bütünleyici ulusal ve uluslararası politikalar ile ilgili daha geniş bir perspektif oluşturmak için üye uluslar arasında daha fazla entegrasyona ve daha fazla sinerjiye gereksinimi vardır.
40. Görünüşte, dayanışmalı ortamda ekonomik büyüklükte ve kalkınma düzeyinde oldukça farklı olan ülkeleri kapsayan bölgesel işbirliği, daha entegre bir işbirliğine doğru hazırlayıcı aşama olarak hizmet eden küreselleşme sürecine önemli bir katkı sağlamaktadır.
41. Daha fazla ekonomik işbirliği, ülkelerin tek başına çözümlene kapasitelerini aşan, gittikçe uzayan listelere sebep olmaktadır. Bu açıdan, KEİPA ülkeleri için, gelecekte KEİ Ekonomik Gündemi'nin etkili bir şekilde uygulanması için ekonomik büyüme, istikrar ve sosyal refahı sağlamak açısından ilgili Avrupa kurumları ve uluslararası organizasyonların yanı sıra KEİ ve ilgili kurumları ile işbirliğini güçlendirmek önemlidir.
42. Küreselleşmenin, sınırsız dünya ve global birlik kavramlarının algılanışı, güçlü ülkelerin elinde aldatıcı bir araç haline gelmemelidir, çünkü küreselleşmenin kısmen uygulanması entegrasyondan çok toplumları ve bölgeleri parçalayan dezentegrasyona sebep olur.
43. Parlamentoların ve uluslararası parlamenter yapıların rolü, sivil toplumun ulusal, bölgesel ve global siyasi hayata daha faal katılımını sağlamak için güçlendirilmelidir.
44. Uluslararası toplum, sınırlarla bölünmeyen ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel ilişkileri yoğunlaştırmak ve eşit ülkelerin barışçı, istikrarlı ve müreffeh küreselleşmiş dünyada uyumlu bir şekilde birlikte yaşamayı sağlamak için gerekli görüye, iradeye ve kaynaklara sahiptir.